

PARTSGEMENSAMT
FORUM

PARTSGEMENSAMT FORUM 2017

En dialog om det civila samhällets villkor

Innehåll

3 Förord

4 Partsgemensamt forum 2017

6 Tema 1 – Civilsamhället och tilliten till demokratin

10 Tema 2 – Civilsamhället och samhällsplaneringen, fördjupning

14 Tema 3 – Civilsamhället och representativiteten

18 Tema 4 – Civilsamhället och värdegrunden – demokratibegreppet

21 Resultat av dialogen

23 Summary in English

23 Referenser

24 Bilagor

24 Bilaga 1: Arbetsformer för forumet

26 Bilaga 2: Parterna i forumet

27 Bilaga 3: Läsunderlag till dialogen

30 Bilaga 4: Tidigare teman

Förord

Målet med politiken för det civila samhället är att förbättra villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin. Politiken ska genomföras i dialog med civilsamhällets organisationer. Det sker på olika sätt, bland annat genom en kontinuerlig dialog mellan regeringen och organisationer inom det civila samhället i ett partsgemensamt forum (PGF). För att ta del av kunskap och perspektiv från det civila samhällets organisationer i en avgränsad sakfråga tar Regeringskansliet därutöver bland annat initiativ till sakråd, som kompletterar andra former av samråd och ökar kvaliteten i regeringens underlag.

Denna skrift handlar om det åttonde året med Partsgemensamt forum. I PGF diskuteras generella frågor om civilsamhällets villkor, möjligheter och utveckling samt om det civila samhällets roll för demokratin och människors delaktighet. Det är dialogen i sig som är syftet med forumet. Avsikten är att samtalen och arbetet ska bidra till att förbättra villkoren för civilsamhällets organisationer. Alla i forumet lyfter frågor, prioriterar vad som ska fördjupas och är delaktiga i planering och genomförande. Dialogen är kontinuerlig och frågor som diskuteras får utrymme att fördjupas och konkretiseras.

När vi tittar på de utvärderingar vi gör efter varje dialogmöte tycker vi oss se en positiv trend. Vi blir bättre och bättre på den systematiska dialogen som ju är syftet med forumet. Fler och fler uppger att de påverkas av våra samtal och fler och fler anser att även organisationen man representerar påverkas av att delta i forumet.

Civilsamhället har under 2017 representerats av en bredd av olika organisationer (Bilaga 2). En del organisationer har deltagit i forumet tidigare och andra medverkar för första gången. Sedan 2012 har totalt 42 olika organisationer deltagit i forumet. Bredden av organisationer bidrar till att nya frågor lyfts i dialogen.

Inför varje år väljer PGF ett antal fördjupningsteman (Bilaga 4). För varje tema utses en partsgemensam planeringsgrupp som tar ansvar för förberedelser, underlag och processledning på själva mötet.

Dialogen i forumet sammanfattas årligen i en skrift. Genom att ta del av alla skrifter från de gångna åren, går det att följa forumets utveckling och inte minst de frågor, perspektiv och idéer som har lyfts. Samtliga skrifter går att ladda ned från www.mucf.se, webbplatsen för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Vi hoppas och tror att den här skriften ska vara ett stöd för den fortsatta dialogen i Partsgemensamt forum, men också för andra typer av dialogforum. Inte minst är förhoppningen att de idéer och förslag som förs fram här kan bidra till att utveckla villkoren för det civila samhället.

Ann-Katrin Persson, Civos,
ordförande i Partsgemensamt forum 2017

Jesper Svarén, Regeringskansliet,
vice ordförande i Partsgemensamt forum 2017

Partsgemensamt forum 2017

Partsgemensamt forum har funnits sedan 2010. Dialogen i forumet förs mellan två parter: regeringen och det civila samhällets organisationer. Syftet med dialogen är att behandla generella frågor om det civila samhällets villkor, möjligheter och utveckling samt dess roll i demokratin och delaktighet i demokratin. Den här skriften sammanfattar den dialog som fördes i Partsgemensamt forum under 2017.

Regeringen och det civila samhällets organisationer kommer gemensamt överens om vilka teman som dialogen ska behandla under året. Det görs utifrån vad som är aktuellt och angeläget för parterna. I vissa fall kan teman återkomma från tidigare år. Då är ambitionen att bygga vidare på tidigare samtal samt att fördjupa och konkretisera de behov av förändringar som har identifierats. Under 2017 har forumet diskuterat fyra teman.

Parterna representeras på olika sätt i forumet. Regeringen företräds av tjänstemän från Regeringskansliet, bland annat från Kulturdepartementets enhet för demokrati och det civila samhället, som samordnar Regeringskansliets medverkan. Statssekreterare Per Olsson Fridh träffade forumet den 12 april 2017.

Det civila samhällets organisationer innehar 20 platser i forumet. År 2017 var det 16 organisationer som upptog platserna. Organisationerna i forumet nominerar sig själva och nominerings- och urvalsprocessen sker årligen.

Parterna ansvarar gemensamt för att bidra till en välfungerande dialog. Därför förbereds innehållet inför varje dialogmöte av en planeringsgrupp. Grupperna består av deltagare från båda parter som tillsammans beskriver temat, förbereder frågeställningar och tar fram ett

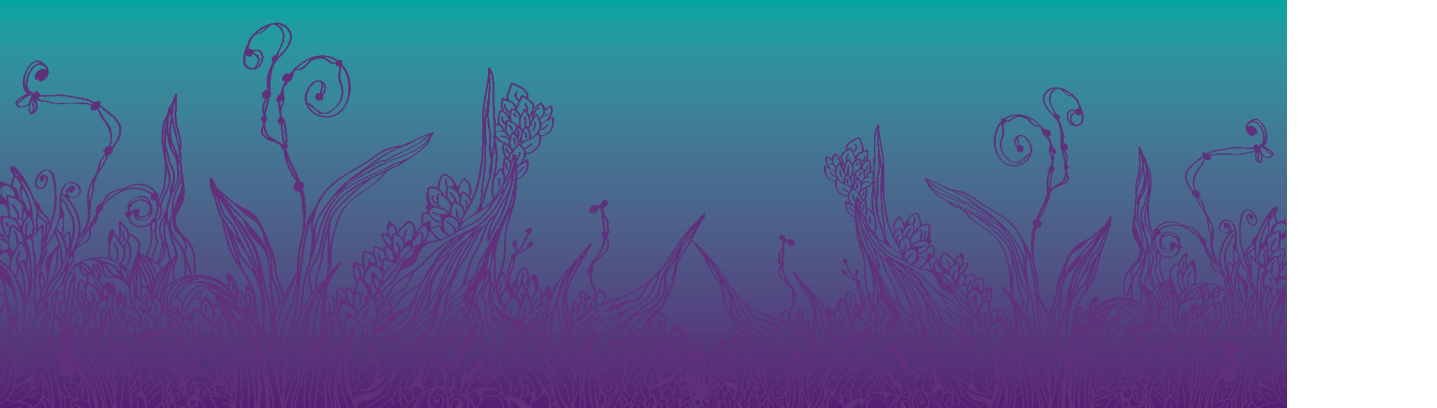
Teman 2017

Tema 1: Civilsamhället och tilliten till demokratin

Tema 2: Civilsamhället och samhällsplanering, fördjupning

Tema 3: Civilsamhället och representativiteten

Tema 4: Civilsamhället och värdegrunden – demokratibegreppet

förberedelseunderlag med läshänvisningar till övriga deltagare. Grupperna planerar dialogen i samråd med presidiet för Partsgemensamt forum. Presidiet består av en ordförande, vice ordförande och en sekreterare vars uppdrag är att leda forumet. Ordförandeskapet roterar mellan parterna och en tjänsteman från MUCF är sekreterare.

För att säkra en god dialog ansvarar parterna också för att förbereda och samordna sig samt förankra frågorna i sina organisationer. För civilsamhället sker det bland annat genom förmöten, som är öppna för alla organisationer i det civila samhället. Regeringskansliet samordnar sig genom regelbundna avstämningar med en interdepartemental arbetsgrupp där tjänstemän från samtliga departement inom Regeringskansliet ingår.

Forumets arbetsformer beskrivs mer ingående i Bilaga 1.

Mötena i Partsgemensamt forum dokumenteras i form av minnesanteckningar. Anteckningarna behandlas och godkänns av forumet efter varje möte. Det är också minnesanteckningarna som ligger till grund för denna skrift.

Skriften är strukturerad efter de fyra teman som avhandlades under 2017. Kapitlen inleds med en beskrivning av respektive tema, och den metod som användes för dialogen. Huvuddelen av dessa kapitel består av de förbättringsförslag som dialogerna ledde till inom varje tema. Förslagen är indelade i kategorier beroende på om de riktar sig till regeringen, civilsamhället eller till båda parter gemensamt. Rapportens avslutande kapitel utgörs av en utvärdering av årets dialog.

Tema 1: CIVILSAMHÄLLET och tilliten till demokratin

Temat för den första dialogen var civilsamhället och tilliten till demokratin. Samtalet utgick från tre exempel på händelser som kan påverka människors tillit till demokratin. Exempelen var att förekomsten av icke-demokratiska krafter ökar, att hot och hat mot förtroendevalda ökar samt att civilsamhället i krissituationer tar en roll som det offentliga inte har resurser till att ta. Utöver de tre exemplen diskuterades också temat ur en bredare aspekt. Det var att det sker en utveckling i samhället som ställer allt högre krav på att det finns en tillit mellan regeringen och det civila samhället, och vad som parterna kan göra för att nå en sådan tillit.

Dialogen skedde enligt metoden cafédialog, där deltagarna roterade i olika grupper för att diskutera de tre exemplen och den bredare aspekten vid fyra olika bord. En central del i metoden är att gruppsamtalen ska bygga på varandra, och utveckla samtalet. Det sker genom att när en ny grupp anländer till ett bord får inledningsvis en sammanfattning av vad tidigare grupper sagt. Efter gruppsamtalen redovisades slutsatserna i helgrupp. Nedan redovisas ett sammandrag av de förslag som framfördes på mötet.

Vad kan regeringen göra?

- Införa föreningskunskap i skolan. Detta var ett förbättringsområde som återkom i dialogen oavsett vilket undertema som diskuterades. Att införa föreningskunskap i skolan är en del av det förebyggande arbetet: att i skolan fånga upp elever som lever i utanförskap och att ge dem kunskap och verktyg för att engagera sig i det civila samhället. Det är också ett sätt att öka kunskapen om föreningslivet även hos lärarna.

Icke-demokratiska rörelser får allt större politisk makt

- Bjuda in till och stimulera än mer samverkan genom den nationella samordnaren, både nationellt och lokalt, i arbetet mot våldsbejakande extremism.

- Bjuda in fler organisationer i samverkansprocesser, inte bara låta dem ingå i referensgrupper.

- Rikta bidrag för att öka kunskapen om hur organisationer kan bemöta eventuella (höger) extremister inom den egna organisationen.

- Tillämpa ett barn- och ungdomsperspektiv i frågor om civilsamhället.

Hot och hat mot exempelvis aktivister, journalister och förtroendevalda ökar

- Öka kunskapen om hot och hat mot förtroendevalda och frivilliga i det civila samhället genom statistik och forskning.

- Skapa förutsättningar för organisationer som jobbar för att motverka hot och hat mot förtroendevalda. Det kan handla om riktade bidrag och uppdrag för att främja nytänkande åtgärder som ger resultat.

- Skapa bättre skyddssystem och skärpa lagstiftningen om fysiskt våld, hot och hat.

När civilsamhället i krissituationer tar en roll som det offentliga inte har resurser till att ta

- Bekräfta att organisationerna har olika förutsättningar och att de i grunden behöver resurser för att verka. Regeringen kan underlätta genom att ge stöd till administrativt arbete, infrastruktur och till att starta och driva föreningar.

- Rikta stöd till paraplyorganisationer. Dessa har en viktig roll i att stärka andra organisationer. Till exempel finns det etableringsföreningar i LSU – Sveriges ungdomsorganisationer som inte uppnår kraven för statsbidrag, som då får en mentor-organisation.

- Tydliggöra vilken välfärd och service som staten står för och vilken roll civilsamhället har – som komplement och resursförstärkning i krissituationer, men inte som garant för grundläggande välfärd.

Den utveckling som sker ställer allt större krav på tillit mellan civilsamhället och regeringen

- Ge tydligare förklaringar till orsaker och överväganden bakom ett fattat beslut. När myndigheter är tydliga och transparanta är civilsamhället mer benäget att bekräfta de offentliga institutionerna och den demokratiska ordningen.

Vad kan civilsamhället göra?

Icke-demokratiska rörelser får allt större politisk makt

- Samverka mer kring det arbete som redan görs för att motverka våldsbejakande extremism, till exempel genom att dela metoder och arbetssätt med varandra.
- Vara självkritiska med avseende på representation och extremism. Hur ser representativiteten ut i den egna organisationen, vilka är inte representerade? Vilket arbete bedrivs mot extremism? Det finns personer i föreningslivet som har extrema åsikter och som inte känner till civilsamhällets viktiga funktion i demokratin.
- Erbjud alternativ bortom extrema rörelser istället för att bara fördöma dem.
- Se nyanlända som en resurs och inkludera dem i verksamheten.

Hot och hat mot exempelvis aktivister, journalister och förtroendevalda ökar

- Arbeta förebyggande och främjande mot hot och hat, till exempel genom informationsspridning och mobiliseringsarbete.
- Erbjud kunskapshöjande insatser till organisationer, förtroendevalda, frivilliga och medlemmar om att bemöta och hantera hot och hat.
- Stötta organisationer och individer som utsätts för hot och hat, även utanför den egna organisationen.

När civilsamhället i krissituationer tar en roll som det offentliga inte har resurser till att ta

- Vara en röst för att alla ska få sina grundläggande behov tillgodosedda. Kanalisera oron och behoven hos medborgare.
 - Hitta former för att stödja lösa nätverk och egna initiativ, till exempel genom ett faddersystem hos etablerade organisationer.
 - Visa att det offentliga inte kan vila på civilsamhällets verksamhet. Var tydlig med att ens verksamhet inte är ett ”riktigt” alternativ – det är en tillfällig lösning och behöver lösas av offentlig välfärd och service.
 - Stödja varandra genom att paraplyorganisationer kan vara ett administrativt stöd till mindre organisationer.
 - Stödja varandra genom att ta hjälp av och utbilda varandra i sina rättigheter gentemot offentlig sektor.
 - Vara självkritiska när det gäller vilka som företräds. Större organisationer gör ibland anspråk på att företräda väldigt många organisationer och grupper. Det kan skapa en brist på tillit mellan organisationerna.
- ### Den utveckling som sker ställer allt större krav på tillit mellan civilsamhället och regeringen
- Bekräfta den demokratiska ordningen och de offentliga institutionerna. Visa på det positiva som finns i samhället och att det offentliga har en plats och är välfungerande.

Vad kan parterna göra tillsammans?

En insats som återkom i flera grupper var att öka och förbättra samverkan för att ta sig an komplexa samhällsområden. Det kräver respekt, ömsesidighet och självinsikt hos respektive part, samt att båda känner till varandras förutsättningar och roller. Parterna har olika erfarenheter och kunskaper och det är viktigt att de synliggörs. Samverkan kan till exempel ske genom att testa idéburet-offentligt partnerskap på lokal nivå när det gäller förebyggande arbete. Kommunerna kan också bli bättre på att bjuda in civilsamhället, polis, psykiatri och socialtjänst till dialog.

Icke-demokratiska rörelser får allt större politisk makt

- Arbeta för att utveckla det systematiska förebyggande arbetet genom bland annat kunskaps- och metodspridning.
- Motarbeta den desinformation och de förenklade beskrivningar av samhället som sprids.

Hot och hat mot exempelvis aktivister, journalister och förtroendevalda ökar

- Lyfta upp hot och hat mot förtroendevalda och aktiva som ett problem.

När civilsamhället i krissituationer tar en roll som det offentliga inte har resurser till att ta

- Stödja organisationer som inte tillhör en paraplyorganisation. Hur kan de få hjälp med till exempel administrativt stöd?
- Ha dialog och överenskommelser om samhällskontraktet för att hitta roller och relationer i krissituationer.
- Understödja en utveckling av mötesplatser för offentliga samtal.
- Planera tillsammans i krissituationer. I ett sådant läge kan det på ett tidigt stadium behövas en plan om hur situationen ska hanteras.

Den utveckling som sker ställer allt större krav på tillit mellan civilsamhället och regeringen

- Stå upp för minoritetsgruppers rättigheter.
- Försvara den demokratiska ordningen.
- Tydligare prata om de antidemokratiska uttryck som finns. Efterföljderna av attacken i centrala Stockholm blev ökat fokus på papperslösa och utvisningar. I dialogen med varandra bör parterna vara tydliga med att värna demokratiska värden och visa på antidemokratiska krafter.

Tema 2: CIVILSAMHÄLLET och samhällsplanering, fördjupning

Temat för den andra dialogen var civilsamhället och samhällsplaneringen. Eftersom temat diskuterades i forumet 2016, var dialogen en fördjupning av det tidigare samtalet.

Med samhällsplanering avsågs riktlinjer för utveckling av bebyggelse, service, kommunikationer, infrastruktur och miljö. Det innefattade också stadsplanering och hur samhällsintrycket ska utvecklas.

Denna gång diskuterades temat med fokus på social hållbarhet. Med det menades fysisk och socialt och ekonomiskt hållbar samhällsplanering. Det innefattar också dialog och samråd mellan offentlig sektor och det civila samhällets organisationer i frågor om samhällsplanering. Avslutningsvis breddades också temat till att omfatta både samhällsplanering på landsbygd och i städer.

Dialogen kretsade kring frågeställningar om hur parterna kan säkerställa arenor för erfarenhetsutbyte och verka för en kompetenshöjning i frågan samt hur inrättandet av mötesplatser och

samlingslokaler kan bli en given del i planering i bostadsområden. Parterna diskuterade också vilka åtgärder som bör tas för att det civila samhällets organisationer ska bli delaktiga i planering av samhällsservice och socialt och ekonomiskt hållbar samhällsplanering.

Samtalet skedde i smågrupper. Därefter beskrev grupperna sina förslag till förbättringsområden i helgrupp. Nedan redovisas ett sammandrag av de förslag som framfördes på mötet.

Vad kan regeringen göra?

- Öka kunskapen hos offentlig sektor, både nationellt och kommunalt, om hur samverkan med civilsamhället kan ske och hur det gagnar offentlig sektor. Det kan vara kunskap om att syftet med samverkan ska vara tydlig, att återkoppling ska ske efter möten och att tidplan för samverkan ska vara tydlig. I samverkan om samhällsplanering är det särskilt viktigt att tidplanen är tydlig redan från början eftersom frågans karaktär gör att samverkansprocessen kan pågå under flera år.

- Förbättrad kunskap om representation vid samverkan. En bredd av organisationer behöver bjudas in för att undvika homogenisering. Till exempel kan även ungdomsorganisationer bjudas in för att diskutera frågor som rör äldrevard och omsorg.
- Bjudas in till sakråd¹ om samhällsplanering, till exempel inom ramen för arbetet vid delegationen mot segregation.
- Se över om modellen för sakråd kan användas även på lokal och regional nivå.
- Rekommendera olika beslutsnivåer att formalisera dialogen med civilsamhället. Detta kan till exempel göras genom regleringsbrev till myndigheter och i dialog med Sveriges Kommuner och Landsting, SKL.
- Lämna tilläggsdirektiv till Boverket om att i översynen av plan- och bygglagen formalisera och formulera de kriterier som behöver ingå för att ta hänsyn till exempelvis miljö, civilsamhället, hållbarhet och sociala faktorer.
- Arbeta internt i Regeringskansliet med att öka kunskapen om det civila samhället, till exempel genom att uppmuntra fler att delta i utbildningen ”Civila samhället i samhället” som ges av MUCF och Ersta Sköndal Bräcke högskola.
- Ge i uppdrag åt en myndighet, till exempel Boverket, att ta fram en mall för hur dialog om samhällsplanering kan ske. Det kan handla om förenkla processer och språk, för att underlätta för organisationer att påverka planeringsprocessen.
- Arbeta för att skolan får ett tydligare kunskapsuppdrag när det gäller frågor om generell föreningskunskap, demokratiska processer och möjligheter att påverka.
- Inrätta styrmedel för och uppmuntra till att motverka boendesegregation och att öka dialoger, till exempel om hur lokalservice kan samordnas. Idéburet-offentligt partnerskap, IOP, kan vara en form av byalag.
- Ge ett förnyat uppdrag till MUCF om att fördela bidrag till lokala resurscentra.
- Ge i uppdrag åt MUCF att än mer arbeta med att sprida kunskap om civilsamhällets villkor gentemot myndigheter.
- Ge tydliga direktiv till berörda myndigheter om att fundera kring frågor om trygghet och samhällsplanering.
- Uppmuntra SKL att öka kunskapen om civilsamhällesfrågor och överenskommelser på kommunal nivå.
- Säkra tillgången till lokaler för civilsamhället. Kan civilsamhället få tillgång till exempelvis skolbyggnader och kommunala byggnader, när de inte används?
- Se över om nuvarande lagstiftning gällande lokaluthyrning eventuellt tolkas fel, till exempel när det gäller att man inte får hyra ut till en kostnad som är lägre än en marknadsmässig hyra.

¹ Se www.regeringen.se/sakrad för mer information.

Vad kan civilsamhället göra?

- Utnyttja de arenor som redan finns för att samråda, till exempel medborgardialog.
- Uppmana offentlig sektor att i större utsträckning ingå idéburet-offentliga partnerskap, IOP, med civilsamhällets organisationer inom fler samhällsområden.
- Organisera sig än mer tydligt i en gemensam paraplyorganisation, som i sin tur kan nå den högre kunskapen om processer som rör samhällsplanering och därigenom bli medskapare av hållbar stadsutveckling.
- Skapa mötesplatser, till exempel genom att söka projektmedel för att tillgängliggöra möteslokaler för fler organisationer. Det kan göras genom en teknisk lösning där organisationer lånar ut lokaler till varandra – som ett slags ”Airbnb” för möteslokaler. Civilsamhället kan också låna ut lokaler till den offentliga sektorn, till exempel lokaler för förskolor.
- Vara proaktiv genom att agera tidigt då service, vård och omsorg avvecklas.
- Bättre identifiera kunskap och metoder som finns inom området och dela den mellan organisationer.
- På egen hand skapa arenor för mötesplatser och lokaler, genom samverkan med bland annat bostadsbolag och hyresgästföreningar.
- Informera sig om villkoren för samlingsstöd för att bättre kunna få ta del av dem.
- Öka kunskapen om civilsamhället bland politiker. Bildningsförbund kan kompetensutveckla politiska partier, framför allt på lokal nivå, till exempel i form av politiska aftonskolor.

Vad kan parterna göra tillsammans?

- Visa att samverkan mellan parterna fungerar bra. Samla och sprida exempel på god samverkan som har lett till positiva effekter.
- Föra dialog om vilken part som bör ta fram en handbok för kommuner, som beskriver hur civilsamhället kan involveras i beslutsprocesser som rör samhällsplanering.
- Förbättra civilsamhällets möjligheter att påverka i frågor om samhällsplanering, genom ökad kunskap och resurser. Civilsamhället behöver mer kunskap om hur frågor om samhällsplanering är organiserade och fördelade inom offentlig sektor. Det behöver också förstärkta resurser för att kunna påverka i frågorna.
- Ta hänsyn till och inkludera kvinnor, barn, unga och minoritetsgrupper i beslutsprocesser och i genomförande av särskilt den fysiska samhällsplaneringen.
- Tydliggöra handlingsutrymmet som respektive part har, för att förbättra civilsamhällets möjligheter att påverka rätt aktör vid rätt tidpunkt i processen. Båda parter kan tydliggöra detta på olika sätt i samtal med varandra, men även inom sin egen organisation.

Tema 3: Civilsamhället och representativiteten

Temat för den tredje dialogen var civilsamhället och representativiteten. Samtalet kretsade kring två aspekter: organisationers inre och yttre representativitet. Med inre representativitet menas interna strukturer i organisationer som gör att tillgången till makt och inflytande i organisationen skiljer sig åt mellan individer. Utifrån denna aspekt diskuterades hur det civila samhället kan bli mer inkluderande. Den andra aspekten, yttre representativitet, handlade om organisationers tillgång till att göra sin röst hörd gentemot regeringen. Här diskuterades bland annat vilka faktorer som avgör om en organisation kommer till tals.

Dialogen genomfördes enligt metoden påverkansstorg, där deltagarna framförde förslag om förbättringsområden. Deltagarna rörde sig fritt mellan ett antal platser, som alla behandlade olika sakfrågor. Vid varje plats fanns en samtalsledare och en sekreterare. Syftet med metoden är att uppnå en diskussion där flera personer kan delta. Förslagen bearbetades och summerades därefter av den grupp som planerat dialogen. Nedan redovisas ett sammandrag av de förslag som framfördes på mötet.

Vad kan regeringen göra? Inre representativitet

- Arbeta med sin interna arbetskultur- och miljö på Regeringskansliet för att möjliggöra öppenhet för olika arbetssätt och för att se över rutiner för rekryteringsprocesser. Är det en arbetsplats som välkomnar alla? Arbetskulturen ska vara öppen, som ett föredöme för andra.
- Skapa nya arbetssätt för dialog och samverkan. I många fall finns etablerade strukturer som fungerar, till exempel remissvar, Partsgemensamt forum och sakråd. Dessa bör inte tas bort, utan kan istället kompletteras med nya former för dialog.
- Skapa flexibla former för deltagande. Ett nytt arbetssätt kan vara att involvera det civila samhället i processer, till exempel kan föreningar i större utsträckning involveras i utredningar.

- Fortsätta att sprida och öka kunskapen om det civila samhället inom Regeringskansliet. Det kan vara särskilt viktigt att sprida kunskap till dem som inte anser sig behöva den.

- Aktivt stödja de grupper som riskerar att hamna utanför eller som har svårare att etablera sig i samhället och i det civila samhället.

- I sitt urval av organisationer ta hänsyn till skillnader vad gäller syften och arbetssätt mellan organisationer, och bjuda in både organisationer som arbetar för att påverka politiken och de som inte har ett sådant syfte.

Yttre representativitet

- Möjliggöra goda kunskaper om det civila samhället och om dess mångfald.

- Skapa handlingsplaner för och ge tips på hur mindre organisationer kan fångas upp och inkluderas på lokal nivå.

- Underlätta för organisationer att få tillgång till resurser genom att:

- tydliggöra för det civila samhället vilka resurser som finns och hur de kan frigöras
- inrätta sökbara ekonomiska medel för deltagande i remissförfarande
- säkerställa grundläggande stöd till organisationer.

- Skapa strukturerade metoder för att få kunskap om vilka organisationer som finns.

Fler åtgärder kan tas för att öka mångfalden bland inbjudna och deltagande organisationer, till exempel genom att:

- Reflektera kring vilka organisationer och röster som kommer till tals och säkerställa att man inte osynliggör grupper. Prioritera ett mångfaldsperspektiv. Möjliggör deltagande för flera olika typer av organisationer samt anpassa dialoger utifrån det civila samhället, istället för tvärt om.

- Tydliggöra och var öppen med vilka forum för dialog och påverkan som finns, exempelvis genom tillgänglig information på webben.

- Ge mindre organisationer ekonomiska förutsättningar att delta i möten.

- Bjuda in både moder- och dotterorganisationer till möten.

- Bjuda in till större möten även på kvällstid för att underlätta deltagande för representanter från civilsamhället.

Vad kan civilsamhället göra?

Inre representativitet

- Pröva nya arbetssätt och mötesformer. Stora delar av det etablerade civilsamhället har haft samma arbetsformer under en längre tid, till exempel när det gäller beslutsprocesser i form av ett fysiskt årsmöte en gång om året. Går det att istället skapa olika typer av arbetssätt? Med en mångfald av mötesformer kan flera delta. Beslutsprocesser kan till exempel ske på olika platser, över en längre tid, på distans.
- Granska sin egen organisation för att synliggöra interna maktstrukturer. På så sätt kan en organisation få syn på vilka normer som begränsar och exkluderar deltagande. Därefter kan organisationen skapa förutsättningar för att vara inkluderande.
- Se över hur organisationen kommunicerar med språk och bilder och i vilka kanaler det sker. Organisationer kan också aktivt söka upp nya målgrupper.
- Synliggör omfattningen av deltagande i processer, både vad gäller antal personer och bredden i organisationer. Att en organisation i mötet med exempelvis sina medlemmar eller Regeringskansliet synliggör *hur många* personer som har varit involverade i en process kan vara lika viktigt som *resultatet* av processen. Det gör också att organisationen kan visa vilka som har, och inte har, varit med under arbetets gång. Det kan skapa legitimitet att visa på en bred delaktighet, samtidigt som det kan synliggöra vilken typ av representation som saknats. Att visa på en bred delaktighet kan också skapa signaleffekter.
- Vara tydliga med vilka möjligheter det finns att bli medlem och få inflytande och makt i organisationen.

- Förbättra utbildning inom organisationerna, bland annat i metoder för rekrytering till exempel när det gäller valberedningens arbete. Hur kan valberedningar arbeta för att kandidater i större utsträckning ska spegla hela samhället?

- Klargöra organisationens roll och syfte. Är organisationen en röstbärare eller inte? Det ena är inte bättre än den andra – men det gäller att vara tydlig.

- Dialoger om representation kan vara en politisk fråga. Det bör organisationer vara medvetna om. Om det finns en agenda gällande vilka som får synas och höras så bör den strukturen brytas.

Yttre representativitet

- Värna och öka solidariteten inom civilsamhället genom att hålla god samtalston och släppa fram och stödja organisationer istället för att konkurrera med varandra. Organisationer kan samverka kring vilka som ska företrädas, till exempel kan en inbjuden, etablerad, organisation överlåta sin plats till en mindre organisation.

- Verka för breddad delaktighet. När organisationer deltar i olika sammanhang, till exempel samråd, kan de verka för att de ska få bjuda med ytterligare en organisation till samrådet. På så sätt kan deltagandet breddas. Går det till exempel att tillämpa i Partsgemensamt forum?

- Sprida kunskap till andra organisationer om vilka möjligheter och arenor det finns för att göra sin röst hörd och påverka.

- Skapa ett sökbart register som innehåller beskrivningar av organisationer och dess verksamhet. Det kan användas av organisationer för att hänvisa till varandra, till exempel i de fall då man söker en organisation som arbetar med en annan fråga än en själv.

Vad kan parterna göra tillsammans?

Inre representativitet

- Se över arbetsformer och skapa möten som är tillgängliga för fler. Arrangera möten på tider och platser som gör att fler kan delta, både fysiskt och på distans.
- Se över vilka förutsättningar, gällande resurser, som finns för att delta. I flera förordningar finns krav om att en organisation ska ha funnits i minst tre år för att få bidrag. Det kravet kan Regeringskansliet och etablerade organisationer påverka, till förmån för organisationer som inte är etablerade.
- Dela och sprid kunskap om förutsättningarna för det civila samhället.
- Försöka förstå varandras interna demokratier och inre processer, och stötta dem utan att döma varandra.
- Nyttja de gemensamma arenor som finns för dialog samt utöka dialogen för att öka förståelsen om varandra.

Yttre representativitet

- Kommunicera och dela med sig av kunskap samt respektera och hålla fast vid varandras goda vilja, för att förbättra relationen mellan parterna. I möten med varandra bör parterna följa de sex principer för politiken för det civila samhället.
- Skapa fler överenskommelser mellan parterna.
- Vara tydlig i sin kommunikation, till exempel genom att skriva tydligt och kortfattat, och på olika språk.
- Förbättra informationen om vilka möjligheter som finns för organisationer att få inflytande, till exempel genom att delta i Partsgemensamt forum och dess förmöten.
- Använda fler digitala verktyg för att öka tillgängligheten till hela det civila samhället genom att visa på vägar till engagemang. Det kan exempelvis ske genom att skapa en gemensam sökkatalog med information om vilka organisationer som finns.
- Parterna har behov av ökad kunskap om varandra. Ett sätt att öka kunskapen kan vara genom att skapa en kunskapsbank om varandras respektive förutsättningar. Behovet av kunskap handlar också om vilka organisationer som finns. Det är en förutsättning för att kunna öka representativiteten.
- Erbjud kursen i att svara på remisser.

Tema 4: CIVILSAMHÄLLET och värdegrunden

Temat för den fjärde dialogen var civilsamhället och värdegrunden – demokratibegreppet. Samtalet kretsade kring två aspekter; värdegrunder i det civila samhällets organisationer samt vilka organisationer som får ta del av statliga bidrag och delta i dialog med regeringen. När det gäller värdegrunder i civilsamhället utbytte organisationerna erfarenheter av arbetsätt och processer. Diskussionen handlade också om i vilken utsträckning organisationernas värdegrund kan utgöra ett hinder för samverkan med andra civilsamhällesorganisationer.

Diskussionen om tillgången till statliga bidrag och möjligheter att föra dialog med regeringen berörde två punkter. Inledningsvis kretsade samtalet kring de olika demokrativillkoren för statlig bidragsgivning, och om något av dessa riskerar att exkludera organisationer som bör få tillgång till bidrag. Därefter diskuterades vilka villkor en organisation bör uppfylla för att få

delta i dialog med regeringen. De villkor som diskuterades var att organisationer

- har ett syfte som är förenligt med de värderingar som präglar ett demokratiskt samhälle
- i sin verksamhet respekterar demokratins idéer
- i sin verksamhet respekterar principen om jämställdhet
- har förbud mot diskriminering enligt diskrimineringsgrunderna om det inte finns ett legitimt ändamål för särbehandling.

Dialogen fördes dels i smågrupper och dels på ett påverkanstorg. Därefter lyftes förslag på förbättringsområden i helgrupp. Nedan redovisas ett sammandrag av de förslag som framfördes på mötet.

Vad kan regeringen göra?

- Bjuda in en bredd av organisationer till samråd och dialog om demokrativillkoren.
- Ställa krav på att organisationer ska ha en värdegrund, eller motsvarande. Organisationer kan benämna ”värdegrund” på olika sätt och hur det dokumenteras kan därför också variera. Bidrag till organisationer ges till verksamhet eller projekt, men syftar också till att främja organisationernas bredare demokratiuppdrag. Ett sådant krav kan bli ett incitament för organisationer att ta fram och utveckla en värdegrund.
- Understryka vikten av tydlighet och transparens vid bidragsgivning till civilsamhället. Det kan vara så att en mycket liten andel av organisationer anses vara problematiska. Utgå från att dessa är undantag.
- Skapa inte för stor administrativ börda för organisationer. Det är bra att tydligheten kring villkoren ökar, men det bör inte öka den administrativa bördan för organisationer. Omfattande administration kan göra det svårt för mindre föreningar att uppfylla villkoren för bidrag.
- Hålla fast vid den grundläggande ideologin om varför det finns ett brett stöd till det civila samhällets organisationer. Låt inte den pågående debatten i media, vars politiska agenda är att minska bidragsgivningen, utgöra en ängslighet som får styra på kort sikt. Ha ett långsiktigt fokus som syftar till ett säkrat stöd av bidrag.
- Ta vara på tidigare resultat. Värna de synpunkter som redan framkommit i till exempel Palett för ett stärkt civilsamhälle och tidigare utredningar av bidragssystemet.

Vad kan civilsamhället göra?

- Vara proaktiva när det gäller att bjuda in sig själva till och delta i samråd och dialog. Regeringen ska bjuda in det civila samhällets organisationer till samtal om demokrativillkoren och då är det särskilt viktigt att organisationerna prioriterar att medverka.
- Samråda med regeringen kring agendasättning och utformning av frågeställningar när det gäller samtal om demokrativillkoren.
- Utveckla och formulera sin värdegrund.
- Stärka det interna arbetet med värdegrunden. Var tydlig med den egna värdegrunden, och kompromissa inte med den. Det handlar om att vara tydlig i både intern och extern kommunikation som rör värdegrunden. På så sätt kan det vara möjligt att till exempel bjuda in aktörer som strider mot demokratiska mål överlag till debatt. Dock bör organisationerna inte ge odemokratiska värderingar utrymme när det gäller olika sakfrågor.
- Vara tydlig och transparent med sin värdegrund. Den bör vara konkret, nedskrivna och tillgänglig för andra – bland annat för medlemmar, omvärlden och bidragsgivare. Att tillhandahålla värdegrunden för omgivningen kan också bli ett incitament för organisationer att hålla den uppdaterad.
- Hålla fast vid organisationers grundläggande ideologi på lång sikt. Agera inte ängsligt på den debatt som förs i media om att minska bidragen. Det är särskilt viktigt att företrädare på förbunds-nivå håller fast vid värdegrunden och omsätter den internt.
- Värna och vårda sin särart som civilsamhällesorganisation.

Vad kan parterna göra tillsammans?

- Eftersträva samråd och delaktighet i utformning och agendasättning i frågor om demokrati och värdegrund.
- Även i fortsättningen informera varandra om förändringsprocesser. Det kan handla om förändringar av demokrativillkoren eller förändringar i organisationers värdegrund.
- Uppmärksamma tillgängligheten i organisationers värdegrund. Ibland uttrycks att "alla" är välkomna till organisationen. Då är det viktigt att det även är så i praktiken. Det finns alltid risk att vissa grupper, till exempel personer med funktionsnedsättning, inte är välkomna i praktiken.
- Diskutera utredningen av demokrativillkor i Partsgemensamt forum under 2018. Det skulle vara ett väldigt intressant tema. Det skulle också vara passande om utredaren, då den är tillsatt, kan delta på mötet.
- Diskutera jämlikhet i Partsgemensamt forum. Det skulle också kunna vara ett tema till dialogen 2018.

Resultat av dialogen

I samband med 2017 års sista möte utvärderade deltagarna det gångna året. Utvärderingen genomfördes dels i form av samtal under mötet, dels i form av en enkät som skickades ut efter mötet. Syftet var att ge årets representanter en möjlighet att inventera och reflektera över dialogens innehåll och resultat. Parterna hade också möjlighet att föra fram sina tankar om forumets arbetsformer, agenda och utvecklingsbehov.

Ökad kunskap om och förståelse för varandra

Flera representanter berättade att deras deltagande i forumet lett till att de har fått ökad kunskap om och förståelse för den andra parten. Det handlar bland annat om kunskap om varandras organisering, utmaningar och interna processer. Exempelvis uttryckte ett antal deltagare från det civila samhällets organisationer att de fått bättre förståelse för politiska beslut och för hur deras organisationer kan påverka dessa. En annan deltagare från civilsamhället berättade att den fått ökad förståelse för hur regeringen och myndigheter arbetar för att förbättra villkoren för ideella föreningar. En representant från Regeringskansliet uttryckte att deltagandet gav insikt i hur regeringens politik möts i praktiken – något som är avgörande för tjänstemannen i dennes arbete. En återkommande reflektion, från båda parter, var att deras tillit till varandra ökade under året.

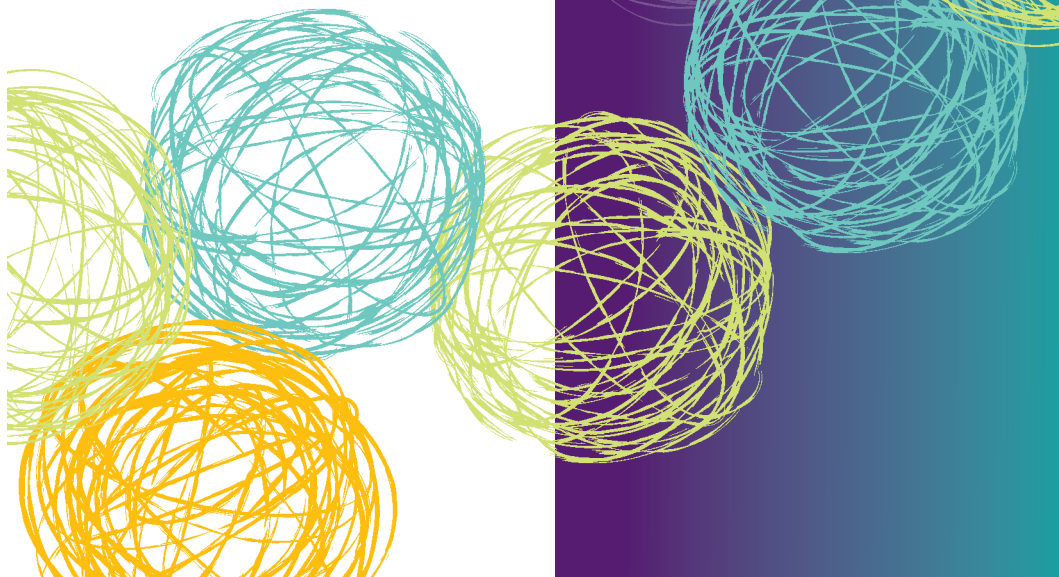
Vidare gav flera representanter exempel på hur deltagandet i Partsgemensamt forum har påverkat relationen mellan parterna positivt. Bland annat uttrycktes att relationen förbättrades så till vida att parterna i högre grad anstränger sig för att förstå varandra. Ytterligare en uppfattning var att samtalsklimatet och frågorna i forumet har fortsatt behandlats på strukturell och strategisk nivå, vilket gjort att det upplevts än mer angeläget att dialogen mellan parterna fortsätter i nuvarande form.

Därutöver har mötena i forumet bidragit till olika mervärden bland deltagarna. En deltagare från civilsamhället upplevde att dialogen har gett en förståelse för att det krävs ett flertal åtgärder från olika aktörer, och inte bara en, för att ta tillvara på civilsamhällets möjligheter att hantera stora samhällsutmaningar. En annan deltagare beskrev Partsgemensamt forum som en bärande del för verksamheten inom Regeringskansliet. En deltagare från civilsamhället berättade att forumet har utgjort ett nav i den egna organisationens påverkansarbete. Det har också inneburit ett närmare samarbete med organisationens medlemsorganisationer, vilket i förlängningen gjort att organisationen upplever sig kunna vara en bättre företrädare internt i den egna sektorn. En annan kommentar från civilsamhällets part var att den, med grund i samtalen i forumet, har fortsatt att lyfta slutsatser från dialogen. Ett exempel på det är att flera organisationer mer aktivt drivit frågan om plan- och bygglagen och om Boverkets byggregler med bäring på idrott eller föreningslivets förutsättningar i stadsplaneringen.

I utvärderingen ställdes också frågor om de teman som forumet arbetade med under året. Deltagarna var i stort sett överens om att temana var väldigt aktuella för att belysa det civila samhällets villkor, möjligheter och utveckling samt roll och delaktighet i demokratin.

Utveckling av forumets arbetsformer

Forumets arbetsformer har utvecklats successivt under åren. Den årliga utvärderingen av forumet visar att arbetsformerna kommit att fungera allt bättre, men att det finns förslag på fortsatt utveckling. Några exempel är att det upplevs utmanande att fokusera på dialogen och processen i sig – istället för att finna lösningar och resultat. Vidare kan det vara svårt att se effekter av dialogen. Ytterligare en utmaning är att avgränsa de teman som valts för dialog, och att skapa fördjupningar av dessa. Avslutningsvis finns förslag om att parterna på ett mer strukturerat sätt kan ta vidare dialogen inom sin respektive organisation.

Summary in English

This text is a brief description of the dialogue of *Partsgemensamt forum* (joint forum of two parties) in 2017. The dialogue is between two parts: the Swedish government and the organizations of the civil society. The aim of the forum is to provide an arena for a dialogue on equal footing between the parties that contributes to the government's continued monitoring and development of civil society policy.

In the forum, representatives of the government and of organizations of civil society meet on a regular basis. Both parties can put forth a theme for dialogue and bring up issues they wish to discuss; the agenda is set together. Focus is on the general issues surrounding the working conditions for civil society, its opportunities and its development.

In 2017, the civil society was represented by 16 organizations and the government was represented by civil servants from the Ministry of Culture. The following themes were discussed in 2017:

- Civil society and trust in democracy
- Civil society in community planning (elaboration of the dialogue in 2016)
- Civil society and representativeness
- Civil society and values (the concept of democracy)

From evaluations of the meetings we can draw the conclusion that they have contributed to an increased knowledge and understanding of the other part, as well as increased mutual trust. For example, agents from the Swedish government states that the knowledge from the forum has contributed to a more well-developed foundation for making decisions concerning issues relating to civil society. Delegates from civil society organizations participating in the forum state that the forum has also given them a better opportunity to identify and lobby for common issues that arise in the broad and diverse civil society of Sweden.

Referenser

Regeringens proposition 2009/10:55 *En politik för det civila samhället*.

Arbetsformer för forumet

Parterna

Dialogen i forumet sker mellan två parter: regeringen och det civila samhällets organisationer.

Mötesformer

Partsgemensamt forum träffas löpande under året. På det första mötet planeras årets arbete, bland annat genom att anta en arbetsordning och välja teman och ordförande. På det sista mötet summeras årets process. Vid de övriga mötena diskuteras temana. Vid varje möte förs minnesanteckningar. Under 2017 har forumet träffats fem gånger.

Presidium

Forumet leds av ett presidium. Det består av ordförande, vice ordförande och sekreterare. Ordförandeskapet roterar mellan parterna. 2017 var Ann-Katrin Persson, Civos, ordförande och Jesper Svarén, Regeringskansliet, vice ordförande. Nadine Ghawi från MUCF var sekreterare.

Arbetssätt

Parterna har ett gemensamt ansvar för att bidra till dialogen. Varje dialogmöte förbereds, i samråd med presidiet, av en planeringsgrupp. Grupperna består av deltagare från båda parter och tillsammans beskriver de temat, förbereder frågeställningar och tar fram ett förberedelseunderlag med läshänvisningar. Underlagen består bland annat av forskningsresultat, policydokument och fallstudier. Grupperna väljer också metod för dialogen. Metoderna, som ska underlätta allas delaktighet i samtalet, har under 2017 varierat efter frågeställningarnas karaktär. Bland annat har metoderna påverkansstorg och dialogcafé använts.

Parterna ansvarar även för att förbereda och samordna sig samt för att förankra frågorna i sina organisationer. För civilsamhället sker det genom bland annat förmöten, som är öppna för alla organisationer i det civila samhället. Regeringskansliet samordnar sig genom regelbundna avstämningar med en interdepartemental arbetsgrupp där tjänstemän från samtliga departement inom Regeringskansliet ingår.

Kansli

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor fungerar som ett kansli för forumet genom att bland annat administrera och sammankalla mötena.

Urval av det civila samhällets organisationer

Det civila samhällets organisationer nominerar sig själva till forumet. Nominerings- och urvalprocessen sker årligen. En urvalskommitté gör urvalsarbetet och föreslår vilka organisationer som ska ingå i forumet. Beslut om urvalet fattas därefter av generaldirektören för MUCF.

Urvalskommittén består av personer från det civila samhällets organisationer i forumet och av tjänstemän från MUCF. Urvalet av organisationer görs med stöd i ett antal principer, som parterna enas om årligen. Principerna för urval av organisationer som har ingått i forumet 2017 har varit att:

- det ska vara en bred och mångfaldig representation från hela det civila samhället, bortsett från politiska partier och ordenssällskap
- deltagandet ska bygga på ett intresse och engagemang från organisationen att medverka
- representanterna ska ha kapacitet och kompetens att delta i en dialog på central nivå om generella frågor och kunna avsätta den tid som krävs för medverkan och förberedelser
- organisationer som ingår i paraplyer eller liknande representeras i första hand av paraplyet, om detta också ingår i forumet
- en sammansättning över tid som ger både kontinuitet och förnyelse ska eftersträvas.

Parterna i forumet

Det civila samhällets organisationer

År 2017 har 16 organisationer ingått i forumet:

1. Afrosvenskarnas Forum för Rättvisa
2. Civos (med fem platser i forumet)
3. Coompanion Sverige
4. Forum – idéburna organisationer med social inriktning
5. Funktionsrätt Sverige
6. Ideell kulturallians
7. KSAN: Kvinnoorganisationernas Samarbetsråd i Alkohol- och Narkotikafrågor
8. LSU – Sveriges ungdomsorganisationer
9. Mattecentrum
10. Passalen
11. Riksidrottsförbundet
12. Riksorganisationen Hela Sverige ska leva
13. Riksorganisationen Give it forward
14. Svenskt Friluftsliv
15. Sveriges Ungdomsråd
16. Unionen

Representanter från regeringen

Regeringen har representerats av tjänstemän från Kulturdepartementet.

Inbjudna

Parterna har även bjudit in Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) till möten.

Läsunderlag till dialogen

Varje dialogmöte förbereds av en planeringsgrupp. Inför mötet tar gruppen fram ett läsunderlag som delas med alla deltagare i forumet. Underlaget ger en introduktion till temat och kan innehålla relevant forskning och andra studier. Nedan redovisas de referenser som ingått i läsunderlaget för respektive möte.

Civilsamhället och tilliten till demokratin

Casserlöv, S. (2013) *Lokal antirasism – en studie av elva antirasistiska initiativ*. Stockholm: Stiftelsen Expo.

Putnam, R.D. (2000). *Bowling alone: the collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster.

Stiftelsen Expo (2015). *Intolerans14 – En årsrapport från Stiftelsen Expo*. Stockholm: Stiftelsen Expo.

Stöm, J. (2013). *Näthat, gammalt kvinnohat på en ny arena? En kvalitativ innehållsanalys av näthat mot kvinnor ur ett feministiskt perspektiv*. Stockholms universitet: Kriminologiska institutionen.

Wallin, S. & Command, C. (2015). *Politikernas trygghetsundersökning 2015: förtroendevaldas utsatthet under valåret 2014*. Stockholm: BRÅ, Brottsförebyggande rådet.

Wallman Lundåsen, S. & Trägårdh, L. (2016). *Civilsamhälle, social sammanhållning och tillit: Rapport till Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm*. Stockholm: Stockholms stad.

Elektroniska källor

Eurostat (2015). *The impact of the crisis on fundamental rights across Member States of the EU – Comparative analysis*. www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/510021/IPOL_STU%282015%29510021_EN.pdf

Forum – idéburna organisationer med social inriktning. *Europakrisen: Ideella har avgörande roll inom hälso- och sjukvård*. www.socialforum.se/article/efter-europakrisen-ideella-har-fatt-avgorande-roll-inom-halso-och-sjukvard/

Organisation for Economic Co-operation and Development (2015). *How's life? 2015: measuring well-being*. [Paris]: OECD Publishing. www.oecd-ilibrary.org/economics/how-s-life-2015_how_life-2015-en;jsessionid=6aqejcga9k7pi.x-oecd-live-03

Regeringskansliet. *Sveriges internationella överenskommelser*. www.regeringen.se/rattsdokument/sveriges-internationella-overenskommelser/

Statistiska centralbyrån. *Vanligare att rösta i riksdagsvalet på senare år*. www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/val-och-partier/valdeltagande/

Civilsamhället och samhällsplanering, fördjupning

Boverket (2010) *Socialt hållbar stadsutveckling: en kunskapsöversikt*. Karlskrona: Boverket.

SOU 2017:1 *För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd*.

Överenskommelsens uppföljningskansli (2011). *Europeisk kod för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen: antagen av INGO-konferensen vid mötet den 1 oktober 2009 : Europarådets INGO-konferens CONF/PLE(2009)CODE1*. Stockholm: Överenskommelsens uppföljningskansli.

Elektroniska källor

Boverket. *Medborgardialog*. www.boverket.se/sv/samhallsplanering/kommunal-planering/medborgardialog1/

Sveriges Kommuner och Landsting. *Civilsamhället som utvecklingskraft, demokratiaktör och samverkanspartner*.

www.civos.se/wp-content/uploads/2017/04/positionsapper-sk1-civilsamhallet-som-utvecklingskraft-170309.pdf

Civilsamhället och representativiteten

Essen, J.V., Jegermalm, M. & Svedberg, L. (2015). *Folk i rörelse: medborgerligt engagemang 1992–2014*. Stockholm: Institutionen för socialvetenskap, Ersta Sköndal högskola.

Evers, A. & Zimmer, A. (red.) (2010). *Third sector organizations facing turbulent environments: sports, culture and social services in five European countries*. (1. ed). Baden-Baden: Nomos.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2014). *Fokus 14: Ungas fritid och organisering*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2017). *Utvecklingen av ideella föreningars villkor – Civila samhällets villkor 2016 med fokus på ideella föreningar i utsatta områden*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Nordberg, S. & Rindå, J. (red.) (2006). *Bryt!: ett metodmaterial om normer i allmänhet och heteronormen i synnerhet*. Stockholm: Forum för levande historia.

Regeringens proposition 2009/10:55 *En politik för det civila samhället*.

SOU 2007:66 *Rörelser i tiden*.

SOU 2016:13 *Palett för ett stärkt civilsamhälle*.

Elektroniska källor

MUCF. *Hur väl representerar svenska intresseorganisationer den svenska opinionen? Populärvetenskaplig rapport för projektet "The mobilization of attitudinal bias? Attitudinal representativeness of organized interests"*. Frida Boräng och Daniel Naurin. www.mucf.se/sites/default/files/hur_val_representerar_svenska_intresseorganisationer_den_svenska_opinionen.pdf

Regeringen. *Sakråd*. www.regeringen.se/sakrad

Civilsamhället och värdegrunden – demokratibegreppet

Ekonomistyrningsverket (2015). EVS 2015:43. *Att ge statligt stöd till civila samhällets organisationer*. Stockholm.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2017). *Att verka demokratiskt: Redovisning av hur MUCF granskar och följer upp demokrativillkoren för statsbidrag*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2017). *Utvecklingen av ideella föreningars villkor – Civila samhällets villkor 2016 med fokus på ideella föreningar i utsatta områden*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Regeringens proposition 2009/10:55 *En politik för det civila samhället*.

Regeringens skrivelse 2008/09:207 *Överenskommelsen mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting*.

Regeringens skrivelse 2009/10:106 *Dialog om samhällets värdegrund*.

SOU 2016:13 *Palett för ett stärkt civilsamhälle*.

Statskontoret (2004). *Bidrag till ideella organisationer: kartläggning, analys och rekommendationer*. Stockholm: Statskontoret.

Sveriges riksdrotsförbund (2009). *Idrotten vill: idrottsrörelsens idéprogram: [antagen av RF-stämman 2009]*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Överenskommelsens uppföljningskansli (2011). *Europeisk kod för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen: antagen av INGO-konferensen vid mötet den 1 oktober 2009 : Europarådets INGO-konferens CONF/PLE(2009)CODE1*. Stockholm: Överenskommelsens uppföljningskansli.

Elektroniska källor

Mänskliga rättigheter: *Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter*: www.manskligarattigheter.se/sv

Sveriges Riksdag. *Grundlagarna*. www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/demokrati/grundlagarna/

Tidigare teman

2016

- Civilsamhället och integrationen
- Civila samhällets organisationer som arbetsgivare
- Civilsamhället i samhällsplaneringen
- Civilsamhället och det offentliga förvarningssystem

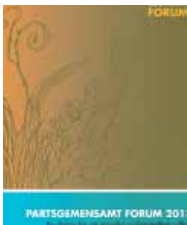
2015

- När det offentliga konkurrerar ut civilsamhället
- Olika förutsättningar för olika typer av organisationer
- Gemensamma verktyg i mötet med olika samhällsutmaningar i Sverige och globalt
- Civilsamhället som demokratibärare i samhället

2014

- Mångfald, inkludering och delaktighet inom civilsamhällets organisationer
- Röstbärrollen och demokratiskt inflytande i parallella processer
- Långsiktiga och alternativa finansieringsmöjligheter för civilsamhället
- Bilden av den ideella sektorn och dess särart samt motiv till särbehandling i förhållande till företag

2013

- Demokrati, nya former av engagemang och civilsamhällets roll som röstbärare
- Civila samhällets särart och kvalitet, idéburet företagande samt administrativa krav
- Former för dialog och samråd samt jämbördighet
- Civilsamhällets kunskap och samverkan med den offentliga sektorn

2012

- Civila samhällets möjligheter att utföra välfärdstjänster
- Organisationers oberoende och självständighet
- Civila samhällets ekonomi: offentlig finansiering, skatter och avdrag samt arbetsgivarfrågor
- Civila samhällets betydelse för delaktighet och mångfald i samhällslivet
- Behovet av ökad kunskap om det civila samhällets villkor och dess betydelse för samhället
- Politiken för det civila samhället – hur ska den genomföras och följas upp?

Partsgemensamt forum 2017

I Partsgemensamt forum träffas representanter från regeringen och det civila samhället för att föra en jämbördig dialog som bidrar till regeringens uppföljning och utveckling av politiken för det civila samhället. Under 2017 representerades det civila samhället av 16 organisationer och regeringen av tjänstemän från Kulturdepartementet. Den här skriften beskriver forumets arbetsprocess, dokumenterar de frågor som diskuterades, listar de förslag till förändringar som kom fram och beskriver kort vad dialogen har lett till för deltagarna.

© Partsgemensamt forum 2018
ISBN: 978-91-85933-68-0

projektledare/text **Nadine Ghawi**
språkgranskning **Marit Gisselmann**
grafisk form **Christián Serrano**
tryck **Elanders Sverige AB**

distribution **MUCF**
Box 17801, 118 94 Stockholm
tfn 08-566 219 00
webbplats: www.mucf.se

mucf
.se | Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor